

PLŠI

vzácní, ale nevítaní návštěvníci včelínů

Každý včelař má radost, když mu jeho úly nebo včelín dlouho slouží bez údržby. Někdy se ale stane, že naše včelstva navštíví nezvaní hosté. V zimním období se občas strakapoudi rozhodnou otestovat pevnost dřevěného materiálu, jindy, při nedobřím zabezpečení česer, nám mohou drobní hlodavci, zejména myšice, vniknout až do úlů. V době vrcholícího léta a později na podzim naše včelíny navštíví velice vzácní hosté – plši. Někdy nám svou návštěvou pouze zpestří den, ale může se i stát, že své zuby – hlodáky použijí na naše úly nebo včelíny.

U nás žijí celkem čtyři druhy těchto hlodavců: plch velký, plšík lískový, plch lesní a plch zahradní. První dva jsou nejběžnější. Plch velký se nejčastěji vyskytuje ve starších a rozsáhlejších listnatých lesích, nejpočetnější je v bučinách a doubravách. Plšík je nejmenší ze všech čtyř druhů a vyhledává zejména mlaziny, hustě zarostlé okraje lesů nebo remízky navazující na větší lesy. Plch lesní je výskytem omezen na severozápadní část republiky a plch zahradní se zase vyskytuje na několika málo lokalitách zejména v západních Čechách. Pokud tedy máme kočovní vůz nebo včelnici někde u lesa, tak je docela velká šance, že alespoň v noci se přijdou plši podívat na návštěvu, a není i vyloučeno, že můžou požírat uhynulé včely pod úly.

Plši jsou výlučně noční živočichové – v létě, krátce kolem západu slunce vylézají ze svých denních úkrytů, aktivní jsou přitom až do svítání. Mimo to jsou pravými zimními spáči. Od konce srpna až do října postupně zalézají pod zem a probouzejí se až na jaře. Nejdelším spáčem je plch velký. V letech, kdy neplodí duby a buky, mají velice krátkou letní sezónu a někteří jedinci dokážou prospat až 10 měsíců z roka. Naopak, v semenných letech se probouzejí mnohem dříve, přičemž samci přibližně o měsíc dřív než samice. Ve velkém pak požírají žaludy a bukvice a tvoří si z nich tukové zásoby. Koncem července a v průběhu srpna mají v dutinách stromů nebo i ptačích budkách jeden vrh o průměrném počtu 6–7 mláďat. Samice odstavují mláďe po přibližně 30 dnech a samy potom velice rychle nabírají na váze. V době před vstupem do zimního spánku mají dospělí jedinci kolem 200–250 gramů, což je dvojnásobek oproti tomu, s jakou váhou se probouzejí na jaře. Právě na podzim jsou plši tak vykrmení, až to někdy na pozorovatele působí legračně. Již staří Římané věděli o tomto podzimním váhovém přírůstku a s oblibou si připravovali jídla z plchů. Dokonce využívali výhod plší hibernace a skladovali si ve studených sklepech, ve speciálních hliněných nádobách, zimující plchy. Takto měli k dispozici čerstvé maso po dobu několika měsíců. Dodnes tradice lovení plchů přežívá např. ve Slovinsku nebo Chorvatsku, kde se dosud jedná o běžné a hojné druhy. U nás patří plši mezi ohrožené druhy živočichů, a jsou proto zákonem chráněni (patří mezi tzv. zvláště chráněné druhy). Je zakázáno je zabíjet, rušit nebo ničit jejich životní prostředí. Zároveň je důležité sledovat jejich rozšíření a udržet si přehled o tom, zda plchů u nás ubývá nebo přibývá, popř. ve kterých oblastech.

V přírodě se asi nejčastěji setkáme právě s plchem velkým – rád zalézá do seníků, krmelců, chat nebo i včelínů. Plši velcí ve velkém běhají v korunách stromů – skáčou po větvích, u toho padá na zem plno bukvic nebo žaludů a do toho se ozývají. Nahrávku typického nočního volání plcha velkého si můžete vyslechnout na <http://www.riz.cz/erhie>
Tento rok probíhá mapování výskytu plcha velkého v České republice, a pokud jste se někdy setkali s plchy a chcete se

podělit o svá pozorování (i ta negativní, kdy způsobili škody), nebo potřebujete poradit, o jaký druh se jednalo, napište nám. Předem děkujeme za Vaši spolupráci!

Mgr. Peter Adamík, Ph.D.,
Svá pozorování či dotazy
můžete zasílat na tyto kontakty:
peter.adamik@upol.cz,
katerina.polednikova@alkawildlife.eu,
telefon: 606 598 903,
ALKA Wildlife, o. p. s., Liděřovice 62, 380 01

1 Plši jsou malí až středně velcí hlodavci, typický pro všechny čtyři druhy je chlupatý ocas. Plch velký je, jak napovídá jeho jméno, největší z našich plchů, je velký skoro jako veverka. Plch velký je velmi nenápadně zbarvený: svrchní strana stříbrně lesklá, šedohnědá, spodní strana bílá, ostře oddělena. Uši jsou malé, kulaté a má velké tmavě lemované oči. Ocas je výrazně huňatý.

2 Plch zahradní je středně velký – 11 až 12 cm velký plch. Z našich plchů má nejnápadnější zbarvení: základní barva hřbetu a hlavy je šedohnědá až hnědočervená, spodní strana těla bývá naopak čistě bílá a je ostře ohraničená. Ocas je pokrytý krátkou tmavohnědou srstí, není tak huňatý jako ocas plcha velkého či lesního a je zakončený černobílou štětičkou prodloužených chlupů. Po stranách hlavy se táhne od oka výrazný tmavý pruh, zasahující až ke krku. Oči a zejména ušní boltce jsou poměrně velké.

3 Plch lesní je také středně velký plch, 8–12 cm dlouhý, s huňatým ocasem bez koncové štětičky prodloužených chlupů. Zbarvení srsti je žlutohnědé či hnědožluté, břišní strana těla bývá bílá nebo slabě nažloutlá. Na hlavě se táhne od oka k ušnímu boltci tmavý, téměř černý pruh. Ušní boltce jsou malé a zakulacené.

4 Plšík lískový je, opět jak napovídá jeho jméno, nejmenší zástupce plchů, dorůstá jen 6–9 cm a s váhou pouze kolem 16 g vlastně vypadá jako malá myška s chlupatým ocasem. Jeho zbarvení je jednotvárné: srst má rezavě okrovou, břicho mírně světlejší. Ocas je ale dlouhý a huňatý.